

Minister voor Rechtsbescherming

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid
Team Forensische Zorg

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum
26 januari 2024

Projectnaam
Forensische zorg

Ons kenmerk
5122414

Dossiernummer

nota

Beslisnota bij voortgangsbrief forensische zorg januari
2024

1. Aanleiding

Periodiek informeert u de tweede Kamer over de voortgang van beleidsvorming over de forensische zorg via de voortgangsbrief. Voorliggende voortgangsbrief was gepland voor het najaar van 2023 maar is verplaatst naar januari 2024 vanwege de verkiezingen, het verkiezingsreces en het kerstreces. In deze beslisnota krijgt u daarnaast een samenvatting van de uitgevoerde toekomstverkenning en de daarop gebaseerde Meerjarenagenda.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd bijgevoegde Kamerbrief met drie bijlagen aan de Tweede Kamer te versturen.

3. Kernpunten

In de voortgangsbrief forensische zorg van januari 2023 heeft u de Tweede Kamer geïnformeerd over de grootste uitdaging voor de forensische zorg op dit moment: de capaciteitsdruk op het hoogste beveiligingsniveau. In deze voortgangsbrief herhaalt u deze boodschap en geeft u daarbij, op basis van de uitgevoerde toekomstverkenning, aan dat er een grote kans is dat de capaciteitsdruk de komende periode aanhoudt en zelfs kan verergeren. De inzet is er daarom op gericht om op de lange termijn te zorgen voor een beter toegeruste sector. De afspraken die daarvoor worden gemaakt met de sector gaan vastgelegd worden in de Meerjarenagenda. Die bouwt voort op de Bestuurlijke Agenda Forensische Zorg uit 2020 en maakt gebruik van de inzichten van de toekomstverkenning. In deze voortgangsbrief informeert u de Tweede Kamer over de contouren van de Meerjarenagenda, die naar verwachting in het eerste kwartaal van 2024 afgerond is en dan met de Tweede Kamer gedeeld kan worden.

Samenvatting toekomstverkenning en Meerjarenagenda

U heeft n.a.v. de toezending van de toekomstverkenning gevraagd om een samenvatting en aanbevelingen. Hierbij krijgt u uitgebreide informatie over de toekomstverkenning en de daaruit voortvloeiende Meerjarenagenda. De Kamer wordt in deze voortgangsbrief op hoofdlijnen geïnformeerd over de inhoud van de Meerjarenagenda. Voorjaar 2024 wordt de Tweede Kamer nader geïnformeerd over de (maatregelen in de dan) vastgestelde Meerjarenagenda.

In de toekomstverkenning Forensische zorg heeft een ruime vertegenwoordiging van binnen en buiten de forensische sector aan de hand van twee kernonzekerheden - factoren waar de forensische zorgsector weinig tot geen invloed heeft, maar die wel een grote impact hebben- scenario's opgesteld. De twee gebruikte kernonzekerheden zijn *het maatschappelijk sentiment ten aanzien van straffen en maatregelen* en *het functioneren van de reguliere zorg en maatschappelijke ondersteuning*. Deze scenario's zijn een middel om te komen tot handelingsrichtingen die helpen voorbereid te zijn op toekomstige maatschappelijke ontwikkelingen.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid
Team Forensische Zorg

Datum
26 januari 2024

Ons kenmerk
5122414

De vier scenario's variëren van een toekomstbeeld waarin het maatschappelijk sentiment gericht is op repressie en waarbij de reguliere zorg verslechterd is, het scenario 'hoge hekken, dikke muren' tot het scenario waarin het maatschappelijk sentiment gericht is op resocialisatie en de zorg verbeterd is, het 'yes, in my backyard' scenario. Per geschetst scenario's hebben de deelnemers verschillende opties uitgedacht. De opties die voor elk van de scenario's een positieve uitwerking hebben, zijn in het rapport opgenomen als handelingsrichtingen voor een robuuste toekomstbestendige forensische zorgsector.¹

Op basis van de vier scenario's is tevens een kwalitatieve doorrekening gemaakt over de bezetting binnen de klinische zorg en tbs. Hieruit blijkt dat er een grote kans is dat de nu al grote druk op de hoog beveiligde klinische zorg de komende jaren toeneemt. In de voortgangsbrief wordt deze knellende situatie (opnieuw) onder de aandacht gebracht.

Aan de hand van de informatie uit de toekomstverkenning is samen met de leden van het BOFZ toegewerkt naar een Meerjarenagenda. Hierbij is gekeken naar lopende maatregelen (op basis van de Bestuurlijke Agenda) en andere maatregelen die de komende jaren een extra impuls verdienen om op de lange(re) termijn op de toekomst voorbereid te zijn. Om toegerust te zijn op de toekomst is nodig dat de sector flexibel in kan spelen op veranderende situaties.

De veranderlijnen van de Meerjarenagenda spitsen zich daarom toe op de volgende thema's:

1. de basis op orde; en
2. het effectiever benutten van (personele) capaciteit.

De eerste veranderlijn ziet onder meer op het datagestuurd werken binnen de forensische keten. Hierdoor kan worden geanticipeerd op (toekomstige) ontwikkelingen, o.a. doordat zorgaanbieders hun aanbod kunnen aanpassen op de verwachte toekomstige vraag. Ook de in de voortgangsbrief aangekondigde maatregelen die zich richten op duurzame capaciteit zijn hier onderdeel van. Dat gaat om de garantieregeling en het meer op basis van beschikbaarheid financieren van capaciteit.

De tweede veranderlijn richt zich op het flexibeler en effectiever inzetten van personeel en capaciteit. Onder deze veranderlijn valt onder meer gebruik van

¹ Het ging hierbij om 1. Inzetten op technologie 2. Gericht meten en monitoren van de effecten en resultaten forensische zorg 3. Flexibiliteit inbouwen voor fluctuerend beroep op de FZ 4. Investeren in samenwerking met de reguliere zorg en het sociaal domein 5. Investeren in samenwerking met het gevangeniswezen 6. Draagvlak versterken door het belang van de forensische zorg te laten zien.

technologische middelen en reductie van administratieve lasten. Ingezet wordt o.a. op het instellen van een innovatiemanager. Daarnaast wordt gekeken op welke wijze de sector wendbaarder en flexibeler kan reageren op veranderingen. U kunt hierbij denken aan sneller schakelen tussen verschillende beveiligingsregimes of het (opnieuw inzetten op) trajectmatig (be)handelen en samenwerking buiten de sector. Het samenspel van de verschillende te nemen maatregelen moet zorgen voor een wendbaardere sector. Hierbij wordt nadrukkelijk binnen en buiten de bestaande kaders gekeken.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid
Team Forensische Zorg

Datum
26 januari 2024

Ons kenmerk
5122414

De veranderlijnen van de Meerjarenagenda zijn op 7 december vastgesteld door de leden van het BOFZ en worden verder uitgewerkt. De verwachting is dat er in het voorjaar 2024 een vastgestelde Meerjarenagenda inclusief uitvoeringsagenda ligt, waaraan het BOFZ zich heeft gecommitteerd. U wordt over de voortgang van de Meerjarenagenda (en de bijbehorende uitvoeringsagenda) te zijner tijd nader geïnformeerd.

FPC Oostvaarderskliniek

Eind 2022 kwamen er berichten in de media over integriteitsschendingen in FPC Oostvaarderskliniek, één van de rijksinrichtingen. Daarop heeft de kliniek een plan van aanpak opgesteld, is inmiddels een nieuwe algemeen directeur gestart en is het hele managementteam vernieuwd. Onderdeel van het plan van aanpak was ook onderzoek naar de sociale veiligheid in de kliniek. Dat onderzoek, waar de Inspectie Justitie en Veiligheid op mee heeft gekeken, is inmiddels opgeleverd. De onderzoekers concluderen dat de kliniek zaken te verbeteren heeft en maakt onderscheid tussen een aantal factoren. De kliniek heeft al een plan van aanpak gemaakt op basis van de rapportage en gaat alle aanbevelingen overnemen. Met deze Kamerbrief biedt u deze rapportage aan de Tweede Kamer aan.

4. Toelichting

4.1 Politieke context

Met deze voortgangsbrief voldoet u aan onderstaande moties en toezeggingen.

- Toezegging gedaan tijdens het commissiedebat gevangeniswezen en tbs op 4 februari 2023, om de Tweede Kamer periodiek te voorzien in cijfers over de tbs, inclusief incidenten.
- Toezegging gedaan tijdens het commissiedebat gevangeniswezen en tbs op 4 februari 2023, om de Tweede Kamer een brief te sturen over de bekostiging in de forensische zorg.
- Toezegging
- Motie van het lid Mutluer (toen PvdA), die u oproept te onderzoeken of de Fokkensregeling opnieuw ingevoerd kan worden.
- Motie van het lid Van Nispen (SP) om de nazorg aan personeel van gevangenis en tbs-klinieken te verbeteren.
- *Uw toezegging de Tweede Kamer een brief te sturen over SBF'ers (substantieel bezwarende functies) zit niet in deze voortgangsbrief, maar in een Kamerbrief die door de Directie Eigenaars Advisering is opgesteld, specifiek over dit onderwerp en mogelijke pensioenschade van deze groep. Deze Kamerbrief heeft u 22 december 2023 aan de Tweede Kamer verzonden.²*

² Kamerstukken II, 2023/24, 24587, nr. 928.

4.4 Krachtenveld

De voortgangsbrief is afgestemd met de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), het Forensisch Netwerk, de reclassering en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

DJI

DJI koopt de forensische zorg in en levert deze zelf ook in twee rijksklinieken, middels inbesteding. Als inkoper is DJI ervoor verantwoordelijk om voldoende forensisch zorgaanbod in te kopen. De raamcontracten die DJI heeft ingekocht geven genoeg ruimte aan de markt om voldoende zorg aan te bieden, maar de markt kan niet de gevraagde zorg leveren.

Forensisch Netwerk

Het Forensisch Netwerk en TBS Nederland zijn samenwerkingsverbanden tussen aanbieders van forensische zorg. Aan het Forensisch Netwerk zijn alle forensische zorgaanbieders verbonden, aan TBS Nederland alleen de aanbieders die ook tbs bieden. Met beide gremia vindt voortdurend overleg plaats over actuele zaken. De capaciteitsdruk is momenteel een belangrijk onderwerp dat met deze gremia wordt besproken.

Reclassering

Reclasseringstaken worden uitgevoerd door drie reclasseringsorganisaties: Reclassering Nederland (RN), Stichting Verslavingsreclassering GGZ (SVG) en Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering (LJ&R). De reclassering heeft meerdere taken die hier relevant zijn. De eerste betreft de adviserende rol aan het Openbaar Ministerie en de rechtspraak. De reclassering adviseert op basis van risicotaxatie en onderzoek naar verdachten over de op te leggen straf. Zo adviseert de reclassering ook over bijzondere voorwaarden bij een mogelijk voorwaardelijk strafdeel. Deze bijzondere voorwaarden kunnen inhouden dat iemand zich verplicht laat behandelen of verblijft in een instelling voor forensisch beschermd wonen.

De tweede taak betreft het houden van toezicht op bijzondere voorwaarden. Dit doet de reclassering bijvoorbeeld tijdens een voorwaardelijke invrijheidstelling of een voorwaardelijke veroordeling. Een locatieverbod of –gebod dat wordt gecontroleerd met een enkelband is hierbij een mogelijkheid.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

De reguliere geestelijke gezondheidszorg (zowel in het kader van de Zorgverzekeringswet als de Wet langdurige zorg) raakt de forensische zorg. Niet alleen is er overlap in de doelgroep, ook de zorgaanbieders zijn deels dezelfde. Wat betreft de arbeidsproblematiek en de visie voor de lange termijn werken JenV en VWS daarom nadrukkelijk samen om de uitdagingen van de komende tijd het hoofd te kunnen bieden.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1 Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid
Team Forensische Zorg

Datum
26 januari 2024

Ons kenmerk
5122414